

PRAKSISOVERSIGT · IT-RET

Praksisoversigt over IT-leverancekontrakter – forsinkelse, mangler og ophævelse

Forsinkelse, mangler, ophævelse og ansvarsbegrænsning i kommercielle og offentlige it-projekter

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 41 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Tvister om levering, udvikling og drift af it-systemer afgøres i Danmark uden en speciallov: aftalegrundlaget, købelovens analoge anvendelse og de almindelige obligationsretlige grundsætninger bærer afgørelserne. Praksis er koncentreret i Sø- og Handelsretten, suppleret af landsretterne, byretterne, Klagenævnet for Udbud og – på forbrugersiden – Forbrugerklagenævnet, mens de allerstørste leverancetvister typisk afgøres ved fortrolig voldgift. De offentligt tilgængelige domme viser et gennemgående mønster: væsentlighedstærsklen for ophævelse af et it-projekt er høj, kundens egen medvirken og uklarhed i kravgrundlaget slår tilbage på kunden, og tabsopgørelsen skæres kraftigt ned, når den ikke er nøje dokumenteret. På forbrugersiden er retstilstanden derimod lovfæstet efter implementeringen af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold i købelovens §§ 3 a, 4 a og 75 a-78 e.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Der findes ingen speciallov om it-leverancer; retsstillingen fastlægges af aftalen, købelovens analoge anvendelse og almindelige obligationsretlige grundsætninger, og domstolene undlader ofte at tage endelig stilling til, om købeloven eller værkslejeretten er rammen.
- 02** En milepælsprøves retlige karakter – stop-test eller ren fremdriftsprøve – afgøres af kontraktens ordlyd og parternes adfærd; kvalificeres prøven som fremdriftsprøve, kan kunden ikke hæve alene på det manglende testresultat.
- 03** Kunden bærer bevisbyrden for, at fejlniveauet ved en overtagelses- eller driftsprøve overskrider kontraktens grænser; er fejlklassifikationen ikke sket i fællesskab som aftalt, falder bevisbyrden typisk ud til leverandørens fordel.
- 04** Uklarhed om kravspecifikationens indhold, som begge parter har bidraget til, kan ikke ensidigt lægges leverandøren til last og udelukker som udgangspunkt ophævelse på det pågældende punkt.
- 05** En uberettiget ophævelse af en it-kontrakt er en dyr fejl: leverandøren kan kræve erstatning opgjort som negativ kontraktinteresse, og domstolene nedsætter ikke beløbet skønsmæssigt, når det er dokumenteret ved bogføringsudtræk.

- 06 Giver samarbejdsaftalen kun adgang til at ophæve hele kontrakten ved væsentlig misligholdelse, er delvis ophævelse af enkeltrettigheder – fx brugsretten til et fællesudviklet it-system – ikke hjemlet.
- 07 Kundens egen skyld kan reducere eller helt bortfælde leverandørens ansvar, selv når leverandøren som professionel it-leverandør har handlet ansvarspådragende ved mangelfuld vejledning.
- 08 Skønsmæssig nedsættelse er hovedreglen ved udokumenterede tabsopgørelser i it-sager; krav på tocifrede millionbeløb reduceres rutinemæssigt til en brøkdel.
- 09 Aftalte ansvarsbegrænsninger tilsidesættes ikke rutinemæssigt mellem erhvervsdrivende, men rækker ikke til misligholdelse, der samtidig indebærer lovovertrædelser eller går ud over kontraktens rammer.
- 10 Ophavsretten til software følger ophavsmanden, medmindre programmet er frembragt under udførelsen af et ansættelsesforhold eller efter arbejdsgiverens anvisninger; betaling af et engangshonorar dokumenterer ikke i sig selv en rettighedsoverdragelse.
- 11 Ideer og ønsker til nye funktioner fra kundens eller arbejdsgiverens medarbejdere kan ikke sidestilles med »anvisninger« efter ophavsretslovens § 59.
- 12 Løbende it-ydelser til en ikke-erhvervsdrivende part kan opsiges efter forbrugeraftalelovens § 28 uanset aftalt uopsigelighed; leverandøren bærer bevisbyrden for, at aftalen ikke er en forbrugeraftale.
- 13 Manglende dokumentation for udført arbejde under en løbende digital serviceaftale er i sig selv væsentlig misligholdelse, der berettiger kunden til at ophæve og kræve det betalte tilbage.
- 14 I forbrugerkøb er digitalt indhold og digitale tjenester ligestillet med varer, og softwarefejl, manglende opdateringer og manglende medfølgende dokumentation udgør mangler efter købelovens §§ 75 b-75 d.
- 15 I offentlige it-anskaffelser er udskydelse af ibrugtagningssdagen og midlertidig videreførelse af det gamle system ikke uden videre en ændring af et grundlæggende element, men lempelse af mindstekrav og prisforhøjelser er det.

Retsgrundlaget: aftalen, købeloven analogt og de obligationsretlige § 1 grundsætninger

It-leverancekontrakter er ikke reguleret af en speciallov. Retsstillingen fastlægges derfor af tre lag: parternes eget aftalegrundlag (herunder standardkontrakter og standardbetingelser), købelovens regler anvendt analogt på blandede leverancer af hardware, standardprogrammel og individuel udvikling, samt de almindelige obligationsretlige grundsætninger om væsentlig misligholdelse, loyal samarbejdsplicht, reklamation og tabsbegrænsning.

Denne uafklarethed slår igennem i praksis. I **BS-475/2010-ARH** om udvikling af en hjemmeside gjorde kunden gældende, at ophævelse kunne ske efter [købelovens § 42, stk. 1](#), mens leverandøren bestred, at købeloven overhovedet fandt anvendelse, fordi leverancen var en tjenesteydelse. Retten i Aarhus tog ikke stilling til spørgsmålet, men afgjorde sagen efter en samlet vurdering af forløbet og nedsatte skønsmæssigt vederlaget.

Kunden havde i den sag anført, at »IT-ydelsers kompleksitet indebærer, at der indgår både køberetlige og entreprise/værkslejelige momenter« – en formulering, der rammer kernen i det danske retsgrundlag på området.

For forsinkelse er købelovens udgangspunkt strengt: efter [købelovens § 21, stk. 1](#) har køberen valget mellem at kræve levering og at hæve, og efter [§ 21, stk. 3](#) anses enhver forsinkelse i handelskøb for væsentlig, medmindre kun en ringe del af det solgte er forsinket. I praksis fraviges dette udgangspunkt næsten altid ved aftale i it-kontrakter, hvor parterne i stedet fastsætter dagbod, karenstider og konkrete ophævelsetærskler.

For mangler leverer købelovens forbrugerkøbsregler i dag den mest udbyggede begrebsramme, og de anvendes ofte som fortolkningsinspiration også uden for forbrugerforhold. Efter [købelovens § 75 b](#) skal ydelsen svare til den aftalte beskrivelse og have den aftalte funktionalitet, kompatibilitet og interoperabilitet, være egnet til køberens særlige formål, som sælgeren har accepteret, og »opdateres som fastsat i aftalen«. Efter [§ 75 c, stk. 1, nr. 1](#) skal ydelsen være egnet til de formål, genstande af samme type normalt anvendes til – den danske udmøntning af »fit for purpose«.

Standardkontrakterne udgør et fjerde, faktisk retskildelag. Allerede [betænkning nr. 1227/1991 om udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver](#) beskrev »Statens standardkontrakt for EDB-totalleverancer« som normalgrundlaget ved køb af en totalløsning omfattende »såvel edb-udstyr, standardprogramprodukter og individuelt udviklede systemer«, og [Delbetænkning IV fra EDB-Samordningsudvalget \(nr. 867/1979\)](#) fremhævede allerede dengang, at kontraktforhold var »et fælles problem«, og at de offentlige datacentraler burde søge standardkontrakten anvendt i størst muligt omfang.

LOV

[Købeloven § 21, stk. 1-3](#)[Købeloven § 42, stk. 1](#)[Købeloven § 75b](#)[Købeloven § 75c, stk. 1](#)

PRAKSIS Byretten · Sag om honorar for hjemmesideudvikling

07.02.2011

Milepæle, overtagelsesprøve og driftsprøve som forsinkelsens

§ 2 juridiske omdrejningspunkt

I it-kontrakter er leveringsbegrebet erstattet af et prøveregime. [Vejledningen om Statens standardkontrakt for standardiserede edb-systemer](#) beskriver den arketyperiske model, som stort set alle senere danske it-standardkontrakter bygger videre på:

Afprøvning af systemet samt af den dertil hørende dokumentation sker ved en overtagelsesprøve før overtagelsesdagen samt en driftsprøve i tiden derefter.

Overtagelsesprøven er en [funktionsprøve](#), hvor udstyrs- og programprodukterne kontrolleres enkeltvis og [integreret](#), og består den ikke, er leverandøren berettiget til at gentage prøven, »indtil kunden måtte hæve kontrakten efter bestemmelserne herom«. [Driftsprøven](#) måler derimod driftseffektivitet og svartider på systemet som helhed over mindst 20 sammenhængende arbejdsdage.

Det er afgørende, at kundens beføjelser er knyttet til prøverne. Standardkontrakten opstiller derfor en objektiv ophævelsetærskel:

Følgende forhold anses altid for væsentlig misligholdelse, der berettiger kunden til straks at hæve kontrakten helt eller delvis efter kundens valg: Overskridelse af den aftalte overtagelsesdag eller af fristen for tilfredsstillende afslutning af driftsprøve med mere end 30 arbejdsdage.

Vejledningen forklarer samtidig, hvorfor bod og ophævelsesadgang overhovedet er med:

»Misligholdelsesbeføjelserne er ikke primært begrundet i kundens interesse i f.eks. at kunne oppebære bod, men formålet er at give leverandøren et incitament til at sætte alle kræfter ind på at opfylde kontrakten.«

Ved [faseopdelte leverancer](#) anbefales det udtrykkeligt at sikre, »at leverandørens totalansvar bibeholdes, og at kunden kan påberåbe sig kontraktens retsvirkninger helt eller delvist i forbindelse med hver enkelt fase« – en pointe, der bliver central for spørgsmålet om delvis ophævelse.

Mønsteret i praksis er, at domstolene håndhæver de aftalte tærskler, men kun når de er klart formuleret. I

H-23-05 om levering af interiør til 60 togsæt – en leverancesag med samme struktur som en it-leverance – indeholdt kontraktens art. 26.1.c en ubetinget hæveadgang ved overskridelse af en »fatal date« med mere end fire måneder uanset skyld, og Sø- og Handelsretten anvendte den efter at have renset de forsinkelser ud, som kunden selv havde forårsaget:

Herefter har Bombardier været berettiget til at ophæve aftalen som sket i medfør af kontraktens art. 26.1.c.

At tidsfrister i it-kontrakter derimod ikke uden videre er ufravigelige mindstekrav, fremgår af Klagenævnet for Udbuds kendelse i **20/00982** om Region Hovedstadens vagtplanlægningssystem Optima. Nævnet fastslog, at ibrugtagningssdagen den 1. januar 2020 ikke var et mindstekrav, men et konkurrenceparameter, og at kontraktens bestemmelse om leverandørens ret til at udskyde frister med højst 30 arbejdsdage ikke var en udtømmende regulering af forsinkelser – parterne kunne gensidigt aftale yderligere ændringer af tidsplanen.

LOV	Købeloven § 21, stk. 3	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	01.12.2008
	Klagenævnet for Udbud · Ændring af kontrakt om IT-system til vagtplanlægning udgjorde ikke en ulovlig direkte tildeling	23.06.2020

§ 3 DACCIS-dommen: prøvens retlige karakter og prisen for en uberettiget ophævelse

Den centrale offentligt tilgængelige danske dom om ophævelse af et stort it-udviklingsprojekt er Sø- og Handelsrettens dom i **H-94-08** om Forsvarets kommando- og kontrolsystem DACCIS. Forsvarets Materieltjeneste (FMT) havde indgået en fastpriskontrakt på 40 mio. kr. med Saab AB med tre milepæle – Initial Capability, Operational Capability (OC) og Full Capability – og kontraktens § 9 gav FMT en udtrykkelig hæveadgang med fuld tilbagebetalingspligt, hvis den aftalte dato for godkendelse af milepæl OC blev overskredet.

Efter en afbrudt OC-test i uge 51/2007 og mislykkede forhandlinger hævede FMT kontrakten den 25. februar 2008. Sø- og Handelsretten frifandt Saab og gav leverandøren fuldt medhold i modkravet. Dommen fastlægger fire principper, der er gennemgående for hele området.

1. Prøvens retlige karakter er et fortolkningsspørgsmål. FMT gjorde gældende, at OC-testen var en stop-test og en delleverance med objektive beståelseskrav. Saab gjorde gældende, at der alene var tale om en

fremdriftsprøve med vejledende fejlgrænser. Retten fulgte i realiteten Saab: bilagets fejlkriterier var formuleret som anbefalinger («no more than 20 are recommended»), og fejlklassifikationen skulle efter aftalen ske i fællesskab.

2. Bevisbyrden for fejlniveauet påhviler den, der hæver.

Efter bevisførelsen finder retten, at FMT ikke har godtgjort, at det antal fejl, som blev observeret under testen i uge 51 ikke levede op til kontraktens bilag 6, punkt 3.5.2.b.

3. Uklarhed, som begge parter har skabt, kan ikke lægges leverandøren til last. Kernen i FMT's ophævelse var, at systemets MIP-interoperabilitet og Basis Data Manager ikke var testet. Retten fandt, at der ikke var stillet krav til, hvordan BDM skulle testes, og at parterne i fællesskab havde skabt uklarhed om MIP-standard:

Efter forløbet findes begge parter har været med til at skabe uklarhed om, hvorvidt der skulle arbejdes videre med MIP BL 2 eller 3, således at det ikke kan komme Saab til skade, at MIP BL 2 ikke forelå færdig til OC.

Retten lagde tillige vægt på proportionaliteten: BDM og MIP vedrørte kun 7 ud af i alt 181 krav, og den manglende test af disse to dele medførte derfor ikke, at prøven ikke opfyldte kravene til en OC-test.

4. En hensigtserklæring om at forhandle i god tro afskærer ikke hæveadgangen – men beskytter heller ikke den, der hæver. Retten fandt, at hensigtserklæringen af 21. december 2007 pålagde parterne at forhandle i god tro, men ikke afskar FMT fra at gøre kontraktens ophævelsesbeføjelser gældende, hvis enighed ikke kunne opnås:

Parterne grundlæggende ikke var enige om, hvilket fundament der skulle til, for at der kunne indgås det aftalte kontrakttillæg. [...] FMT var dermed ikke den 25. februar 2008 afskåret fra at ophæve alene på grund af forløbet omkring hensigtserklæringen.

Resultatet blev alligevel, at ophævelsen var uberettiget, og FMT blev dømt til at betale 31.947.511,30 kr. – mere end kontraktsummen – plus 5.150.000 kr. i sagsomkostninger. Dommen er den tydeligste illustration af, at det for en it-kunde er en betydelig procesrisiko at hæve på et testresultat, som ikke entydigt kan henføres til leverandørens forhold.

§ 4 Manglers indhold: afvigelse fra kravspecifikation, manglende funktionalitet og manglende leverance

Mangelsbegrebet i it-leverancer spænder fra klassiske funktionsfejl til fravær af den aftalte ydelse overhovedet. Praksis skelner reelt mellem tre situationer.

Afvigelse fra kravspecifikation og garanti. Statens standardkontrakt indeholder en generel leverandørgaranti, hvorefter leverandøren garanterer, at de i bilagene anførte leverancer »er tilstrækkelige til at opfylde alle de i nærværende kontrakt stillede krav«, og at udviklings- og tilpasningsarbejde er udført »i overensstemmelse med god programmeringsskik«, jf. [vejledningens punkt 13.1](#). Er kravene ikke opfyldt, skal leverandøren uden merbetaling og inden for de aftalte frister levere det yderligere udstyr og programmel, der er nødvendigt.

Hertil kommer i standardmodellen en selvstændig garanti for [driftseffektivitet og svartider](#), der løber i hele vedligeholdelsesperioden – altså en ydelses- og ikke kun en funktionsgaranti.

Manglende eller mangelfuld leverance. Hvor leverandøren slet ikke kan dokumentere at have leveret den aftalte digitale ydelse, er retsfølgen ikke afslag, men ophævelse. I **BS-46631/2023-OLR** havde en virksomhed betalt 129.950 kr. for en 24-måneders pakke »sociale medier, platin«. Awork A/S kunne hverken over for skønsmanden eller i retten fremlægge logs, timesedler eller andet materiale, og kontaktpersonen kunne ikke beskrive nogen konkret udført opgave. Østre Landsret konkluderede:

Landsretten finder på den baggrund, at der foreligger en væsentlig misligholdelse af aftalen, og at Virksomheden således har været berettiget til at have aftalen som sket ved mail af 31. januar 2022.

Dommen er en vigtig påmindelse om, at dokumentationsbyrden for udført arbejde i løbende digitale serviceaftaler i praksis ligger hos leverandøren, og at fravær af dokumentation i sig selv kan konstituere væsentlig misligholdelse.

Forsinket og forringet delleverance. I **BS-475/2010-ARH** fandt Retten i Aarhus, at en brugbar betaversion af en hjemmeside først forelå halvandet år efter aftalens indgåelse, og at leverandøren derfor ikke kunne kræve honorar for sitehosting og telefonsupport i nogen del af den aftalte etårige periode. Udviklingshonoraret på 34.000 kr. blev skønsmæssigt halveret:

Efter sagens oplysninger finder retten [...] at en regning på 34.000 kr. ekskl. moms er en for stor regning, henset til den begrænsede og forsinkede ydelse, som sagsøgte leverede, og retten nedsætter skønsmæssigt beløbet med halvdelen til 17.000 kr.

Afgrænsningen til scope og ændringsønsker. Grænsen mellem mangel og ændringsønske er notorisk vanskelig at trække, og den vanskelighed slår igennem procesretligt. I **BS-55788/2024-SHR** afviste Sø- og Handelsretten samtlige seks alternative forbudspåstande fra Estatetool A/S mod Mindworking A/S, fordi centrale begreber som »projektsalgs- og udlejningsløsning« og »understøtter« ikke var tilstrækkeligt afgrænset til at kunne indgå i en eksigibel konklusion, jf. [retsplejelovens § 411](#). Kendelsen viser, at en upræcis funktionsbeskrivelse ikke blot skaber materiel usikkerhed om, hvad der er aftalt, men også kan gøre kravet uegnet til retlig håndhævelse. Beslægtet hermed er **BS-21360/2022-SHR**, hvor en systemleverandør ikke kunne få nedlagt forbud mod, at tidligere ansatte solgte service- og vedligeholdelsesaftaler på leverandørens eget alarmmonitoreringssystem – retten lagde bl.a. vægt på, at de sagsøgte i deres aftalevilkår anerkendte leverandørens rettigheder til systemet.

LOV	Købeloven § 75b	Retsplejeloven § 411	
PRAKSIS	Landsretten · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse		18.03.2025
	Sø- og Handelsretten · Afvisning af midlertidigt forbud og påbud i softwarekonflikt grundet upræcise påstande		10.04.2025
	Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende overtrædelse af lov om forretningshemmeligheder og markedsføringsloven i forbindelse med salg og markedsføring af service- og vedligeholdelsesaftaler for software.		06.10.2023
	Byretten · Sag om honorar for hjemmesideudvikling		07.02.2011

§ 5 Kundens medvirkenpligt, loyal samarbejdspligt og egen skyld

It-projekter er samarbejdsprojekter, og praksis lader konsekvent kundens egne forsømmelser slå igennem på leverandørens ansvar.

Det tydeligste eksempel er **H-112-05**, hvor Sø- og Handelsretten frifandt Lundberg Data A/S for et krav på 574.475 kr. efter fejlagtig opsætning af regnskabsprogrammet Navision C5 håndværk. Retten fandt først, at leverandøren havde begået en ansvarspådragende fejl:

Lundberg Data var som IT-leverandør undergivet et skærpet ansvarsgrundlag, og undladelsen af særligt at fremhæve valgmuligheden mellem de to forskellige beregningsgrundlag udgjorde derfor en ansvarspådragende fejl.

Erstatningsansvaret bortfaldt ikke desto mindre helt på grund af kundens egen skyld:

Da en medarbejder hos BVS på baggrund af programmets opbygning aktivt valgte at foretage efterberegningen på grundlag af kostpriser i stedet for standardkostpriser uden at søge nærmere afklaring af konsekvensen af dette valg, og da BVS efter installeringen af det nye program undlod at foretage en manuel fakturakontrol, har BVS imidlertid udvist en sådan grad af egen skyld, at Lundberg Datas erstatningsansvar bortfald.

Dommen fastslår altså to ting samtidig: it-leverandøren er undergivet et skærpet ansvarsgrundlag for vejledning om væsentlige valg i systemopsætningen, men kunden har en tilsvarende egenkontrolpligt, og forsømmes den, kan hele ansvaret bortfalde.

Samme mekanisme viser sig i **BS-475/2010-ARH**, hvor leverandøren gjorde gældende, at hjemmesiden var værdiløs uden kundens tekstindhold, som først blev leveret halvanden måned efter aftalen. Retten nedsatte vederlaget skønsmæssigt uden at afgøre, hvor stor betydning kundens egenlevering havde – men netop ved at udmåle skønsmæssigt tog retten højde for det delte ansvar. Og i **H-94-08** gjorde Saab gældende, at FMT ikke havde leveret de kontraktkrævede *Operational Scenarios*, hvilket indgik i rettens samlede vurdering af, at ansvaret for testens ufuldstændighed ikke alene lå hos leverandøren.

Endelig kan kunden ikke hæve på et faktuel grundlag, som ikke er forelagt leverandøren. I

BS-43688/2021-SON havde Haderslev Kommune ophævet en driftskontrakt med øjeblikkelig virkning på grundlag af en dataanalyse af registreringsmønstre i fagsystemet KMD Nexus. Retten fandt, at kommunen ikke havde godtgjort væsentlig misligholdelse, netop fordi analysen hverken var forelagt leverandøren eller fulgt op med konkrete undersøgelser – kommunen blev dømt til at betale 771.560 kr. for udført arbejde. Dommen er et konkret udslag af den loyale samarbejdspligt: systemgenererede indikationer skal konfronteres med modparten, før de kan bære en ophævelse.

LOV [Købeloven § 76, stk. 1](#)

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget ophævelse af IT-kontrakt vedrørende Forsvarets DACCIS-system	10.09.2010
	Sø- og Handelsretten · Mangelfuld undervisning i regnskabsprogram – Egen skyld medfører bortfald af erstatningsansvar	21.06.2007
	Byretten · Sag om uberettiget ophævelse af kontrakt om hjemmepleje	16.01.2023
	Byretten · Sag om honorar for hjemmesideudvikling	07.02.2011

Ophævelse: væsentlighedstærsklen og spørgsmålet om delvis ophævelse

§ 6

Ophævelse forudsætter væsentlig misligholdelse, og i it-projekter er tærsklen høj, fordi projekterne er langvarige, gensidigt afhængige og typisk har passeret betydelige investeringer på begge sider.

Praksis viser tre typiske grundlag, som holder:

Grundlag	Illustrerende afgørelse	Udfald
Kontraktuelt fastsat tidsoverskridelse	H-23-05 (art. 26.1.c, over 4 måneder)	Ophævelse berettiget
Væsentlige mangler efter afhjælpningsfrist	H-23-05 (art. 26.1.e, skrivelse af 9. marts 2004)	Ophævelse berettiget
Manglende dokumenteret leverance af løbende ydelse	BS-46631/2023-OLR	Ophævelse berettiget, fuld tilbagebetaling

Og tre, som ikke holder: ophævelse på en fremdriftsprøve med vejledende fejlgrænser (**H-94-08**), ophævelse på uafklarede systemgenererede indikationer (**BS-43688/2021-SON**), og ophævelse på en misligholdelse, der ikke er væsentlig i det konkrete aftaleforhold – jf. **H-34-04**, hvor Telelet A/S' ophævelse af otte aftaler om levering af internetforbindelser var uberettiget, fordi det ikke var godtgjort, at leverandøren faktisk sendte ulovligt på de relevante frekvenser, og fordi Telelet ikke havde undersøgt leverandørens muligheder for fortsat levering. Til sammenligning var ophævelse berettiget i **BS-8688/2022-SHR**, hvor en samarbejdspartners betalingsstop over for branchens leverandører skadede modpartens omdømme i en tillidsbaseret branche – et eksempel på, at også ikke-økonomiske følgevirkninger kan bære væsentlighedsvurderingen.

Delvis ophævelse. Et selvstændigt og undervurderet spørgsmål er, om kunden kan hæve en enkelt del af aftalen – fx brugsretten til et fællesudviklet it-system – uden at hæve hele kontrakten. Det spørgsmål besvarede Sø- og Handelsretten benægtende i **BS-51216/2022-SHR m.fl.** af 7. februar 2025 mellem Dansk Boligforsikring A/S og WIA I/S. Samarbejdsaftalens pkt. 3.2 og 3.5 gav parterne lige rettigheder til det fælles it-system og ret til ved ophør at udtage en selvstændig licens til fortsat brug; pkt. 6.2 gav ret til at ophæve kontrakten ved væsentlig misligholdelse efter 30 dages varsel. Da DBF ophævede WIA's brugsret til systemet under henvisning til WIA's misligholdelse, afviste retten dette:

Retten afviste dette, da samarbejdsaftalen kun tillod ophævelse af hele kontrakten ved væsentlig misligholdelse, jf. pkt. 6.2. En delvis ophævelse af enkelte rettigheder var ikke hjemlet og ville forrykke aftalens forudsætninger urimeligt.

Afgørelsen har betydelig praktisk rækkevidde: i fælles udviklings- og platformssamarbejder skal adgangen til at hæve delvist – eller til at suspendere enkeltrettigheder – skrives udtrykkeligt ind i aftalen. Statens standardkontrakt løser problemet i den modsatte retning ved udtrykkeligt at give kunden ret til at »hæve kontrakten helt eller delvis efter kundens valg«, jf. [vejledningens punkt 15.2](#), og ved i faseopdelte leverancer at anbefale, at kunden kan påberåbe sig retsvirkningerne »helt eller delvist i forbindelse med hver enkelt fase«.

LOV	Købeloven § 21, stk. 1	Købeloven § 78b, stk. 2	
PRAKSIS	Landsretten · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse		18.03.2025
	Sø- og Handelsretten · Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde		07.02.2025
	Sø- og Handelsretten · Berettiget ophævelse af konsulentaftale grundet skade på omdømme i bunker trader-branchen		22.02.2024
	Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget ophævelse af IT-kontrakt vedrørende Forsvarets DACCIS-system		10.09.2010

Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	01.12.2008
Sø- og Handelsretten · Sag om berettigelsen af ophævelse af aftaler om levering af internetforbindelser grundet påstået misligholdelse	20.12.2006
Byretten · Sag om uberettiget ophævelse af kontrakt om hjemmepleje	16.01.2023

§ 7 Afhjælpning og omlevering før afslag og ophævelse

Både standardkontrakterne og købelovens systematik bygger på et trinvist beføjelsessystem: afhjælpning eller omlevering først, derefter forholdsmæssigt afslag eller ophævelse.

Statens standardkontrakt fastsætter en meget konkret afhjælpningspligt: leverandøren skal i garantiperioden afhjælpe mangler »uden ugrundet ophold efter modtagelse af reklamation [...] i overensstemmelse med god leverandørskik«, og afhjælpning af programmelmangler omfatter udtrykkeligt tre elementer – [identifikation af fejlen](#), [anvisning til kunden om mulighed for omgåelse af fejlen](#), således at driften forstyrres mindst muligt, samt [rettelse af fejlen uden ugrundet ophold](#). Kontrakten indeholder tillige en fejlfrekvensregel: overstiger antallet af driftsforstyrrelser pr. måned pr. enhed en fastsat grænse, kan kunden kræve enheden udskiftet inden 10 arbejdsdage.

I forbrugerkøb er trinfølgen lovfæstet. Efter [købelovens § 78 a, stk. 4](#) skal afhjælpning eller omlevering ske gratis, inden for rimelig tid fra underretningen om manglen og uden væsentlig ulempe for køberen – og for digitalt indhold og digitale tjenester er det efter [§ 78 a, stk. 2](#) sælgeren, der vælger mellem afhjælpning og omlevering. Først derefter indtræder retten til afslag eller ophævelse efter [købelovens § 78 b, stk. 1](#), som opregner fire adgange: manglende eller mangelfuld afhjælpning, fortsat mangelfuldhed trods forsøg, mangler af »så alvorlig karakter«, at omgående afslag eller ophævelse er berettiget, og tilkendegivelse fra sælgeren om, at afhjælpning ikke vil ske inden for rimelig tid. Systemet svarer til [artikel 14 i direktiv \(EU\) 2019/770](#).

Forbrugerklagenævnets praksis er streng over for leverandører, der trækker afhjælpningen. I **18/11728** om en iPhone 8 Plus, hvor synkronisering af billeder konsekvent gik i stå, konstaterede den sagkyndige, at »den konstaterede fejl skyldes en materiale- eller fabrikationsfejl i telefonens software«. Selskabet henviste til, at fejlen ville blive udbedret i en kommende softwareopdatering, men nævnet fandt efter flere måneders forløb, at afhjælpning ikke var tilbudt inden for rimelig tid, og gav forbrugeren ret til at hæve købet. Tilsvarende i **13/12569**, hvor et tilbud om undersøgelse betinget af, at forbrugeren accepterede at betale for en eventuel reparation, ikke blev anset for »et korrekt tilbud om vederlagsfri afhjælpning«, og i **2006-4051/7-849**, hvor gentagelse af den samme softwarefejl efter én afhjælpning, kombineret med to måneders svartid, berettigede ophævelse af både telefonkøbet og det accessoriske abonnement.

I erhvervsforhold gælder de samme grundtanker uden lovfæstelse. **H-23-05** illustrerer, at en afhjælpningsfrist ikke behøver være lang, når forløbet i forvejen har været langtrukket:

Ved skrivelse af 9. marts 2004 havde Bombardier givet Bonansea en frist til at opfylde sine forpligtelser, hvilken frist der efter det forudgående forløb må anses for tilstrækkelig, da Bombardier flere gange har gjort opmærksom på såvel forsinkelserne som manglerne.

LOV	Købeloven § 78a, stk. 2, 4	Købeloven § 78b, stk. 1
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	01.12.2008

Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af køb af iPhone 8 Plus efter manglende afhjælpning af softwarefejl	04.12.2018
Forbrugerklagenævnet · Manglende skrue og defekt gevind i computer – spørgsmål om berettigelse til ophævelse af køb og fradrag for brug	07.10.2014
Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af køb af mobiltelefon og abonnement grundet mangel	17.10.2006

Erstatningsopgørelsen: negativ og positiv kontraktinteresse, dagbod og påregnelighed

Erstatningsspørgsmålet i it-sager afgøres i praksis oftere på bevis end på jus. Mønsteret er, at retten anerkender ansvarsgrundlaget, men skærer kravet drastisk ned.

Negativ kontraktinteresse ved uberettiget ophævelse. I **H-94-08** opgjorde Saab sit tab som negativ kontraktinteresse – de omkostninger, der var afholdt i tillid til kontrakten. Retten accepterede opgørelsen fuldt ud, netop fordi den var underbygget:

Saab har nøje redegjort for, hvorledes de enkelte beløb er fremkommet ved udtræk fra selskabets bogføring. [...] Retten finder, at der efter forklaringerne ikke er grundlag for skønsmæssigt at nedsætte det krævede beløb.

Retten afviste endda at udskille omkostningerne til selve kontraktforhandlingerne, da disse ikke ville være afholdt uden kontrakten.

Bod og erstatning kan kumuleres. I **H-23-05** fastslog Sø- og Handelsretten, at kontraktens art. 22.1.1 ikke udelukkede, at der kunne kræves både bod og erstatning, og tilkendte boden på 229.774 € fuldt ud. Erstatningskravet gik det derimod anderledes med: af 1.117.581 € i ekstra lønudgifter blev der tilkendt 250.000 € skønsmæssigt, fordi indlæringskurven var behæftet med usikkerhed, og det ikke var godtgjort, at hele merudgiften skyldtes leverandøren. Krav på glasskillevægge, transportkasser og rejseomkostninger blev afvist som udokumenterede. Netop denne dom er også relevant for påregneligheden af følgeskader, jf. [købelovens § 25](#), der ved ophævelse i mangel af bevis for anden skade fastsætter erstatningen til prisforskellen, subsidiært til den ved et forsvarligt og rettidigt dækningskøb opnåede pris.

Skønsmæssig nedsættelse er hovedreglen ved udokumenterede tab. Det klareste eksempel er **BS-51216/2022-SHR m.fl.**, hvor Dansk Boligforsikring krævede 49,6 mio. kr. i erstatning for uberettiget brug af brugerdata og misligholdelse af aftalens ophørsbestemmelser. Retten fandt ansvarsgrundlaget opfyldt, men fandt tabet »langt fra dokumenteret« – bl.a. manglede konkrete tal for tilbudsforespørgsler, og den anvendte combined ratio var ikke retvisende – og fastsatte erstatningen skønsmæssigt til 3.000.000 kr., dvs. ca. 6 % af det påstævnte.

Tabsbegrænsningspligt og fradrag for opnået forbedring. I **P-0012-00** om sletning af data i konkursramte selskabers edb-system nedsatte Sø- og Handelsretten erstatningen for genopretningsudgifter fra ca. 234.000 kr. til 180.000 kr., fordi boet ved genopretningen opnåede en væsentlig forbedring af det i forvejen mangelfulde bogholderi. Samme princip om tabsbegrænsning styrede Højesterets udmåling af driftstab i **BS-225/2006-HJR**, hvor en uberettiget ophævelse af en forhandlerkontrakt udløste 7,8 mio. kr. i driftstab, men hvor krav om goodwill blev afvist, og hvor forhandlerens tabsbegrænsningspligt i opsigelsesperioden indgik i udmålingen.

Positiv opfyldelsesinteresse. I det udbudsretlige spor kan tabt fortjeneste tilkendes. I **20/05568** tilkendte Klagenævnet for Udbud Eksponent ApS erstatning i form af positiv opfyldelsesinteresse efter Gentofte

Kommunes ulovlige tildeling af en it-kontrakt, men nedsatte kravet fra 2.233.670 kr. til skønsmæssigt 1.200.000 kr. under hensyn til usikkerheden ved indtægter og udgifter over en seksårig kontraktperiode.

LOV	KøbeLoven § 25	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt og erstatning for driftstab	24.10.2008
	Sø- og Handelsretten · Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde	07.02.2025
	Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget ophævelse af IT-kontrakt vedrørende Forsvarets DACCIS-system	10.09.2010
	Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	01.12.2008
	Sø- og Handelsretten · Erstatningsansvar for IT-hærværk og sletning af data i konkursramte virksomheder	17.02.2003
	Klagenævnet for Udbud · Erstatning for tabt fortjeneste efter ulovlig tildeling af kontrakt	10.02.2021

§ 9 Ansvarsbegrænsning, konventionalbod og rimelighedscensur efter aftaleloven § 36

It-kontrakter indeholder næsten uden undtagelse beløbscaps og fraskrivelse af indirekte tab og driftstab. Praksis viser, at sådanne klausuler som udgangspunkt respekteres mellem professionelle parter, men har to markante grænser.

Grænse 1 – misligholdelse uden for kontraktens rammer. I **BS-51216/2022-SHR m.fl.** indeholdt samarbejdsaftalens pkt. 6.4 en klassisk begrænsning: kun dokumenteret direkte tab kunne kræves, og kun ved grov uagtsomhed eller forsæt; indirekte tab var udelukket. Sø- og Handelsretten fandt bestemmelsen uanvendelig, fordi overtrædelserne »gik ud over kontraktens rammer og tillige indebar lovovertrædelser« – konkret uberettiget brug af den anden parts brugerdata i strid med [lov om forretningshemmeligheder § 4, stk. 2](#) og [markedsføringslovens § 3](#). Ansvarsbegrænsninger dækker med andre ord den kontraktuelle risiko, ikke retsstridige handlinger, der ligger uden for den.

Grænse 2 – rimelighedscensur efter [aftalelovens § 36](#). Bestemmelsen giver adgang til at ændre eller tilsidesætte en aftale helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende, under hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Efter forarbejderne bygger bestemmelsen på redegørelsen fra Justitsministeriets sagkyndige vedrørende formuerettens generalklausuler, professor, dr.jur. Stig Jørgensen.

I it-relaterede sager anvendes § 36 i praksis mest på konventionalbod og på finansieringsaftaler, ikke på selve ansvarsbegrænsningen:

- I **H-66-05** mellem WM-data Danmark A/S og Neoprocess A/S om overtrædelse af et ansættelsesforbud i en it-konsulentrammeaftale nedsatte flertallet konventionalboden fra 750.000 kr. pr. overtrædelse til 250.000 kr. i medfør af [aftalelovens § 36](#).
- I Højesterets dom i **Sag 109/2011** blev en leasingtagers forpligtelser under en leasingaftale om en farveprinter halveret efter § 36 på grund af et ekstremt misforhold mellem ydelsen og udstyrets værdi kombineret med mellemmandens ulovlige salgsmetoder.

Omvendt er tærsklen høj mellem erhvervsdrivende. I **BS-46631/2023-OLR** afviste Østre Landsret at tilsidesætte en abonnementsaftale om annoncering, selv om leverandøren ikke havde leveret:

Der findes ikke tilstrækkelig grundlag for at anse det for urimelig eller i strid med redelig handlemåde at gøre aftalen gældende over for Virksomheden og dermed at tilsidesætte aftalen helt eller delvist i medfør af aftalelovens § 36.

Landsretten har herved lagt vægt på, at aftalen ubestridt er indgået mellem to erhvervsdrivende.

Sagen blev i stedet afgjort på misligholdelsesgrundlaget. Samme resultat i **BS-24164/2023-OLR**, hvor Østre Landsret afviste at tilsidesætte to finansielle leasingaftaler om udstyr efter § 36.

Standardkontrakternes betydning ved § 36-vurderingen er velbeskrevet i [betænkning nr. 1480/2006 om revision af ophavsretslovens kapitel 3](#), som netop fremhæver, at kompleksiteten »præger også f.eks. it-kontrakt- og entrepriseretten«, og at eksistensen og indholdet af standardkontrakter på et område er af væsentlig betydning for domstolenes bedømmelse, idet »afvigelser kan, hvis de er urimelige, tilsidesættes efter aftalelovens § 36«. På it-området peger dette på, at markante afvigelser fra statens standardkontrakter eller branchens almindelige betingelser til den ene parts fordel har en forhøjet censurrisiko.

LOV	Aftaleloven § 36, stk. 1-2	Markedsføringsloven § 3
PRAKSIS	Højesteret · Nedsættelse af leasingydelse efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi 12.04.2013 Landsretten · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse 18.03.2025 Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven 21.02.2025 Sø- og Handelsretten · Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde 07.02.2025 Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af ansættelsesforbud i IT-konsulentbranchen efter virksomhedsoverdragelse 28.07.2006	

§ 10 Rettigheder til udviklet software: ophavsret, brugsret og kildekode

Hvem der ejer det udviklede, er ofte den reelle kerne i en it-tvist – særligt ved samarbejdets ophør. Udgangspunktet er, at ophavsretten tilkommer ophavsmanden, og at overdragelse kræver aftale. Den vigtigste undtagelse er [ophavsretslovens § 59](#):

Ophavsretten til et edb-program, der er frembragt af en arbejdstager under udførelsen af dennes arbejde eller efter arbejdsgeberens anvisninger, overgår til arbejdsgeberen.

Bestemmelsen viderefører efter forarbejderne til 1995-loven den tidligere § 42 b, som blev indsat ved ændringslovene af 1989 og 1992.

Sø- og Handelsrettens dom i **BS-17826/2022-SHR** af 18. november 2024 om klokkespilsprogrammer er den mest detaljerede danske afgørelse om rækkevidden af § 59. Thubalka A/S havde gennem årtier betalt for udvikling af tre generationer af styringsprogrammet (DOS-programmet fra 1988/89, VB6-version 2009 og VB-version 2018) og påstod eneret til alle tre. Retten frifandt udvikleren på alle punkter og fastslog fire ting:

- **Betaling er ikke overdragelse.** Om DOS-programmet, som Thubalka havde betalt 120.650 kr. for og afskrevet som et aktiv, udtalte retten: »Retten finder dog, at det ikke giver fornødne sikre holdepunkter for, at

det var ophavsrettighederne til programmet, som Jansson overdrog til Thubalka, og der er heller ikke i øvrigt sådanne holdepunkter.« Køberen havde erhvervet brugsret, ikke ophavsret.

- **Konvertering til nyt styresystem og programmeringssprog skaber et nyt værk** med selvstændig ophavsret.
- **Bevisbyrden efter § 59 påhviler arbejdsgiveren**, og den løftes ikke af, at programmøren var ansat: »Thubalka har ikke godtgjort, at Jørn Nielsen frembragte programmet VB6-version 2009 under udførelsen af sit arbejde for Thubalka eller efter Thubalkas anvisninger, hvorved bemærkes, at ideer til nye funktioner fra andre medarbejdere hos Thubalka ikke kan sidestilles med anvisninger.«
- **Vederlagsformen er et tungtvejende indicium**. Engangshonorarer, der ikke var ferieberettiget løn, og betalinger betegnet »aftalt ydelse« understøttede, at arbejdet ikke var udført som led i ansættelsen.

Billedet suppleres af **V 37/05** om softwareprogrammet MediBOX, hvor Sø- og Handelsretten fandt, at programmet var blevet til i et ligeværdigt samarbejde med fælles ophav, og at parternes adfærd viste en underforstået aftale om, at modparten kunne sælge programmet mod at betale for opdateringer – hvorfor udvikleren ikke ensidigt kunne indføre en royalty. Og af **V-9-15** om en GIS-applikation til ledningsregistrering, hvor rettighedshaverens krav var bortfaldet ved passivitet efter mere end syv års inaktivitet, selv om kopiering var dokumenteret ved syn og skøn.

Adgang til data og kildekode ved exit. Praksis om exit og transition er sparsom, men to afgørelser er retningsgivende. I **BS-2394/2024-SHR** nedlagde Sø- og Handelsretten midlertidigt forbud og påbud vedrørende softwareplatformen Bio+ og pålagde begge modparter at udlevere data, idet det var sandsynliggjort, at kunden havde rettighederne til de indtastede data og sammensætningen heraf – men afviste et krav om genaktivering af adgang som for uklart. I **BS-51216/2022-SHR m.fl.** var det fælles it-system reguleret ved en udtrykkelig licensret ved ophør, og netop den udtrykkelige regulering blev afgørende for, at brugsretten ikke kunne ophæves delvist.

At kildekoden i sig selv er et retligt følsomt aktiv, understreges af EU-Domstolens dom i **C-353/24**, hvor et nationalt krav om udlevering af softwarens kildekode til myndighedskontrol blev anset for en teknisk forskrift efter direktiv (EU) 2015/1535. Dommen angår ikke kontraktforhold, men illustrerer, at kildekodeadgang behandles som et selvstændigt reguleringsobjekt – hvilket taler for, at escrow- og deponeringsordninger reguleres udtrykkeligt i leverancekontrakten frem for at hvile på almindelige fortolkningsprincipper.

LOV	Ophavsretsloven § 1	Ophavsretsloven § 59	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Krav om udlevering af software-kildekode til skattekontrol udgør en teknisk forskrift i henhold til direktiv 2015/1535		18.12.2025
	Sø- og Handelsretten · Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde		07.02.2025
	Sø- og Handelsretten · Sag om ophavsret til klokkespilsprogrammer – Udviklet før og under ansættelse		18.11.2024
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud vedrørende krænkelse af rettigheder til softwareplatform (Bio+)		17.04.2024
	Sø- og Handelsretten · Tvist om ophavsret til GIS-applikation og tegnestandarder til ledningsregistrering		07.04.2017
	Sø- og Handelsretten · Sag om ophavsret til softwareprogrammet MediBOX og krav om royalty		21.08.2007

It-as-a-service, abonnementer og leasing af udstyr: opsigelsesadgang ved løbende ydelser

Overgangen fra engangsleverance til abonnement flytter tyngdepunktet fra mangelsbeføjelser til opsigelses- og bindingsregler.

Den mest markante afgørelse er Østre Landsrets dom i **BS-4980/2023-OLR** af 8. oktober 2024, hvor Køge Svømmeklub havde leaset to ladestandere af Grenkeleasing ApS på en standardformular med fem års uopsigelighed. Landsretten fandt efter en samlet vurdering, at svømmeklubben var »en almennyttig forening uden kommercielle eller erhvervsmæssige interesser« og dermed forbruger – med henvisning til bevisbyrdereglene i [forbrugeraftalelovens § 2, stk. 2](#):

Grenkeleasing har ikke godtgjort, at svømmeklubben havde til hensigt at tjene penge på de to ladestandere.

Dermed fandt [forbrugeraftalelovens § 28](#) anvendelse, hvorefter forbrugeren kan opsiges en aftale om løbende levering af varer eller tjenesteydelser med én måneds varsel, når der er gået fem måneder efter aftalens indgåelse, og hvor der efter [§ 28, stk. 5](#) ikke kan aftales et længere opsigelsesvarsel. Aftalens vilkår om femårig uopsigelighed var i direkte strid hermed, og standardformularen manglede tillige den oplysning om opsigelsesretten, som [§ 28, stk. 3](#) kræver. Landsretten anså aftalen for opsagt til udgangen af 2. kvartal 2020, frifandt klubben for kravet på 101.415,88 kr. og tilkendte tilbagebetaling af 170.054,11 kr. Særligt bemærkelsesværdigt er, at leverandøren blev pålagt en aktiv oplysningspligt: da klubben i december 2019 bad om at få aftalen sat i bero, havde Grenkeleasing »en særlig anledning til at oplyse om opsigelsesretten«, men gjorde det ikke.

Afgørelsen skal sammenholdes med **BS-24164/2023-OLR**, hvor en enkeltmandsvirksomhed ikke kunne påberåbe sig hverken omkvalifikation af leasingaftalen til leje/lån eller [aftalelovens § 36](#) – grænsen mellem forbruger og erhvervsdrivende er i praksis afgørende for udfaldet.

På leverancesiden er hovedreglen, at manglende dokumenteret levering af den løbende ydelse er væsentlig misligholdelse, jf. **BS-46631/2023-OLR**. Og i **H-27-04** frifandt et moderselskab for et krav på 250.761,25 kr. for udført vedligeholdelse af edb-udstyr, fordi parterne efter bevisførelsen havde haft en fælles forståelse om, at aftalen var indgået med det (nu konkursramte) datterselskab – en påmindelse om, at rette kontraktpart i koncernstrukturerede driftsaftaler skal fastlægges udtrykkeligt.

Forbrugerombudsmandens praksis om abonnementsvilkår er relevant for SaaS-udbydere med forbrugerkunder. I **fom-108291** afgav en streamingtjeneste tilsagn efter at have henvist opsigende kunder til telefonisk kontakt; Forbrugerombudsmanden fandt praksissen i strid med reglerne om nem online opsigelse samt god markedsførings- og erhvervsskik. I **fom-80436** blev det indskærpet, at automatisk fornyelse af et abonnement med en ny bindingsperiode efter udløbet af den oprindelige uopsigelsesperiode ikke er tilladt. Og i **fom-90682** vurderede Forbrugerombudsmanden, at et vilkår, der gav udbyderen ubegrænset adgang til ensidigt at ændre aftalevilkårene, ikke opfyldte gennemsigtighedskravet i [aftalelovens § 38 b, stk. 2](#), og at det ville stride mod [§ 38 c](#), jf. [§ 36](#), at gøre det gældende. Endelig fastslog Sø- og Handelsretten i **BS-52204/2023-SHR** af 13. januar 2026, at et frikøbsbeløb ved førtidig opsigelse af en løbende leveringsaftale ikke kunne opretholdes som standardiseret erstatning, men var et ulovligt skifterelateret gebyr – et princip med overførselsværdi til exit-gebyrer i abonnementsbaserede it-ydelser.

LOV

[Aftaleloven § 36](#)[Aftaleloven § 38b, stk. 2](#)[Forbrugeraftaleloven § 2, stk. 2](#)[Forbrugeraftaleloven § 28, stk. 1, 3, 5](#)

PRAKSIS

Landsretten · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse	18.03.2025
Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	21.02.2025
Landsretten · Køge Svømmeklub vinder ankesag mod Grenkeleasing: Status som forbruger sikrede opsigelsesret	08.10.2024
Sø- og Handelsretten · Dom om ulovlige gebyrer ved opsigelse af elaftaler - Forbrugerombudsmanden mod Velkommen A/S	13.01.2026
Sø- og Handelsretten · Sag om kontraktforpligtelse: Nordic Computer A/S mod BCP A/S vedrørende vedligeholdelsesaftale	14.04.2005
Forbrugerombudsmanden · Streamingtjeneste tilsidesatte krav om nem online opsigelse af abonnementer	19.12.2023
Forbrugerombudsmanden · Manglende oplysning om dataindsamling og urimelige vilkår i løbehjulsudlejningsapps	18.10.2022
Forbrugerombudsmanden · Automatisk fornyelse af abonnement med ny bindingsperiode er i strid med Forbrugeraftaleloven	13.02.2009

Den forbrugerretlige side: digitalt indhold og digitale tjenester i købeloven

§ 12

Hvor den erhvervsrettede it-kontraktret er ulovbestemt, er forbrugersiden siden 1. januar 2022 detailreguleret. Ved **lov nr. 1173 af 8. juni 2021** om ændring af købeloven og markedsføringsloven blev [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv \(EU\) 2019/771 om salg af varer](#) og [direktiv \(EU\) 2019/770 om levering af digitalt indhold og digitale tjenester](#) gennemført i dansk ret. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår baggrunden:

Justitsministeren nedsatte i foråret 2020 et udvalg [...] med henblik på, at udvalget skulle overveje og komme med anbefalinger til, hvordan bl.a. varedirektivet og direktivet om digitalt indhold mest hensigtsmæssigt bør gennemføres i dansk ret. [...] Udvalget afgav den 27. januar 2021 Delbetænkning I (nr. 1576/2021) om gennemførelse af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold.

De centrale ændringer for it-området er fire.

1. Udvidet forbrugerkøbsbegreb. Efter [købelovens § 4 a, stk. 3](#) anses aftaler om levering af digitalt indhold eller en digital tjeneste for forbrugerkøb, når leveringen sker mod et pengebeløb, et digitalt udtryk for værdi eller mod personoplysninger. Definitionerne i [§ 3 a](#) omfatter bl.a. »digital tjeneste«, »vare med digitale elementer«, funktionalitet, holdbarhed, kompatibilitet, interoperabilitet og »digitalt miljø«. En række ydelser er udtrykkeligt undtaget efter [§ 4 a, stk. 4](#), herunder open source-software uden vederlag og finansielle tjenesteydelser. Af forarbejderne til den nyaffattede [§ 75 a](#) fremgår, at salgsgenstanden »kan være en fysisk løsøregenstand, men også digitalt indhold, fordringer eller rettigheder«, og at det »som noget nyt i forhold til gældende ret« også kan være en digital tjeneste.

2. Todelt mangelsbegreb. Forarbejderne beskriver systematikken direkte: [§ 75 b](#) angår »krav til salgsgenstanden, som følger af den konkrete aftale mellem køberen og sælgeren (subjektive krav)«, mens [§ 75 c](#) og [§ 75 d](#) angår »krav til salgsgenstanden, som følger af købeloven på grundlag af salgsgenstandens art og omstændighederne i øvrigt (objektive krav)«. De objektive krav kan kun fraviges ved en udtrykkelig aftale om specifikke egenskaber, jf. [§ 75 c, stk. 3](#).

3. Opdateringspligt. Efter [§ 75 b, nr. 4](#) skal salgsgenstanden »opdateres som fastsat i aftalen«. Direktiv 2019/770 præciserer i betragtning 44, at manglende opdateringer – og tillige »fejlbehæftede eller ufuldstændige opdateringer« – udgør manglende overensstemmelse.

4. Ændringer af løbende digitale ydelser. Købelovens [§ 77 b](#) regulerer, hvornår sælgeren må ændre digitalt indhold eller en digital tjeneste, der leveres løbende, ud over hvad der er nødvendigt for at holde ydelsen mangelfri. Ændringen kræver bl.a. hjemmel og en gyldig grund i aftalen, at den sker uden yderligere omkostninger, og at køberen orienteres klart; har ændringen ikke-uvæsentlig negativ indvirkning, kan køberen efter [§ 77 b, stk. 2](#) ophæve købet gratis inden for 30 dage. Bestemmelsen er den direkte modvægt til SaaS-udbyderes ensidige ændringsklausuler og svarer til [artikel 19 i direktiv \(EU\) 2019/770](#).

Forbrugerklagenævnets ældre praksis er fortsat illustrativ for, hvordan mangelsvurderingen slår ud i it-forhold, selv om den hviler på de tidligere regler: **2002-4031/7-2150**, hvor manglende medfølgende installations-cd med styresystemet udgjorde en mangel, fordi det var normal praksis at levere en sådan; **01-09-6375**, hvor det ikke fremgik tilstrækkelig tydeligt af abonnementsbetingelserne, at opsigelse af abonnementet også afskar brug af satellitboksen til gratis kanaler, hvilket berettigede ophævelse; og **2002-4054-7-168**, hvor teleudbyderens manglende vejledning om nødvendig softwareinstallation ved skift fra ISDN til ADSL førte til nedsættelse af regningen efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#).

LOV	Købeloven § 3a	Købeloven § 4a, stk. 3-4	Købeloven § 75a	Købeloven § 75b
	Købeloven § 75c, stk. 3	Købeloven § 77b, stk. 1-2		
PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af køb af iPhone 8 Plus efter manglende afhjælpning af softwarefejl			04.12.2018
	Forbrugerklagenævnet · Manglende skrue og defekt gevind i computer – spørgsmål om berettigelse til ophævelse af køb og fradrag for brug			07.10.2014
	Forbrugerklagenævnet · Mangelfuld oplysning ved køb af satellitboks og abonnement			28.10.2010
	Forbrugerklagenævnet · Manglende vejledning om softwareinstallation ved skift til ADSL-forbindelse			31.12.2003
	Forbrugerklagenævnet · Manglende installations-cd udgjorde en mangel			31.12.2002

Offentlige it-anskaffelser: standardkontrakter, kontraktændringer og grænsen til udbudsretten

§ 13

En stor del af dansk it-leveranceret udspiller sig i offentlige projekter, hvor kontraktretten er indrammet af udbudsretten og af statens interne styringsregler.

Styringsrammen. Efter [cirkulære om Statens It-råd](#) omfatter reguleringen »statslige myndigheders udgifter til it-projekter, it-anskaffelser og til drift og vedligehold af it-systemer«, og cirkulæret uddyber Budgetvejledningens punkt 2.2.18. Ved it-projekter over de fastsatte beløbsgrænser kræves anvendelse af statens it-projektmodel samt risikovurdering i Statens It-råd. Denne styringsramme forklarer, hvorfor offentlige it-kontrakter typisk indeholder detaljerede milepæls-, prøve- og rapporteringsregimer – og dermed hvorfor tvisterne oftere handler om prøveresultater end om selve funktionsbeskrivelsen.

Ændringer i kontraktperioden. Klagenævnet for Udbud har i **20/00982** fastlagt en forholdsvis rummelig ramme for at håndtere it-forsinkelser inden for den eksisterende kontrakt. Region Hovedstaden kunne udskyde ibrugtagningsdagen for det nye vagtplanlægningssystem Optima og samtidig indgå tillæg om midlertidig

videreførelse af det gamle system, uden at det udgjorde en ændring af et grundlæggende element efter [udbudslovens § 178](#) – nævnet lagde vægt på, at tillægget var nødvendigt og midlertidigt, ikke ændrede leverandørens grundlæggende forpligtelse og ikke rykkede kontraktens økonomiske balance. Grænsen går derimod ved lempelse af mindstekrav: i **21/10576** fandt nævnet, at et svar om, at tilbudsgiverne skulle »se bort fra krav om maling af master«, udgjorde en væsentlig ændring af et udtrykkeligt mindstekrav, og at bevisbyrden for det modsatte påhvilede ordregiveren.

Direkte tildeling ved leverandørbinding. I **21/10232** havde Det Digitale Folkebibliotek tildelt en kontrakt om udvikling af en basisplatform direkte til den eksisterende leverandør med henvisning til [udbudslovens § 80, stk. 3, nr. 2](#) om tekniske årsager. Klagenævnet fandt bevisbyrden uløftet – en konkurrent havde sandsynliggjort at besidde de nødvendige kompetencer – og annullerede tildelingsbeslutningen, men erklærede ikke kontrakten uden virkning, da profylaksebekendtgørelse og standstill var overholdt, og ordregiveren havde udvist fornøden omhu. Afgørelsen viser, at teknisk leverandørbinding i it-porteføljer sjældent i sig selv legitimerer direkte tildeling.

Transition og exit som konkurrenceparameter. I **2014-0038026** afviste Klagenævnet at tillægge en klage opsættende virkning, hvor en konkurrent gjorde gældende, at 90 arbejdsdage til transitionsfase T1 gav den eksisterende leverandør en utilbørlig fordel. Nævnet henviste til, at en ordregiver ikke er forpligtet til fuldstændigt at udligne alle fordele hos en eksisterende leverandør. Tilsvarende i **2014-8323**, hvor SKATs høje vægtning af transition (35 %) ikke blev anset for at favorisere den siddende leverandør, selv om nævnet kritiserede begrundelsen for tildelingen. Og i **2010-0022970** om Aarhus Kommunes it-løsning til Socialforvaltningen accepterede nævnet, at bod blev fastsat ensartet for alle tilbudsgivere, og at tidsplanen blev udskudt som følge af overgangen til udbud med forhandling – begge dele uden at udgøre væsentlige ændringer.

Leverandørskifte under kontrakten. I **23/06414** afviste Klagenævnet en klage over tildelingen af en syvårig kontrakt om drift og vedligehold af Forsvarets sags- og dokumenthåndteringssystem, selv om den vindende tilbudsgiver kort efter prækvalifikationen havde frasolgt sin it-infrastrukturforretning til et nyt selskab, der herefter optrådte som underleverandør. Afgørelsen har praktisk betydning for outsourcing- og carve-out-scenarier i lange driftskontrakter.

Endelig knytter sanktionssiden an til kontraktretten: i **20/05568** blev en ordregiver pålagt at betale positiv opfyldelsesinteresse efter en ulovlig tildeling af en it-kontrakt – dvs. samme tabsbegreb som ved uberettiget ophævelse i det kontraktretlige spor, men med skønsmæssig reduktion under hensyn til usikkerheden over en lang kontraktperiode.

LOV	Udbudsloven § 2	Udbudsloven § 80, stk. 3	Udbudsloven § 178
PRAKSIS	Klagenævnet for Udbud · Klage over tildeling af IT-driftskontrakt efter vindende tilbudsgivers omstrukturering afvist		
	Klagenævnet for Udbud · Direkte tildeling af IT-kontrakt på grund af tekniske årsager var uberettiget, men kontrakten blev ikke erklæret uden virkning		
	Klagenævnet for Udbud · Ændring af mindstekrav under udbudsproces førte til opsættende virkning		
	Klagenævnet for Udbud · Erstatning for tabt fortjeneste efter ulovlig tildeling af kontrakt		
	Klagenævnet for Udbud · Ændring af kontrakt om IT-system til vagtplanlægning udgjorde ikke en ulovlig direkte tildeling		
	Klagenævnet for Udbud · Afvisning af tilbud og mangelfuld begrundelse i SKATs IT-udbud		
	Klagenævnet for Udbud · Afslag på opsættende virkning i sag om IT-udbud grundet manglende bevis for utilbørlig fordel til eksisterende leverandør		
	Klagenævnet for Udbud · Afvisning af klage over udbud af IT-løsning efter ændring af udbudsform		

§ 14 Sammenfatning: de bærende mønstre i dansk it-leverancepraksis

På tværs af de offentligt tilgængelige afgørelser tegner der sig syv mønstre, som en rådgiver kan bygge på.

1. Kontrakten er næsten hele retskilden. Uden speciallov afgøres sagerne af, hvad parterne har skrevet – og af, hvor præcist de har skrevet det. Både **H-94-08**, **H-23-05** og **BS-51216/2022-SHR m.fl.** blev afgjort på fortolkning af konkrete kontraktbestemmelser om prøver, fatale datoer og ophævelsesadgang, ikke på almindelige grundsætninger.

2. Prøvedesignet bestemmer misligholdelsesretten. Om en milepæltest er en stop-test eller en fremdriftsprøve, om fejlgrænserne er bindende eller vejledende, og om fejlklassifikationen skal ske i fællesskab, afgør reelt, om kunden kan hæve. Statens standardkontrakts model med en funktionsbaseret [overtagelsesprøve](#) efterfulgt af en måleorienteret [driftsprøve](#) og en objektiv 30-dages ophævelsestærskel er stadig den mest gennemarbejdede danske skabelon.

3. Væsentlighedstærsklen er høj, og bevisbyrden ligger hos den, der hæver. Kunden skal godtgøre både misligholdelsens omfang og dens væsentlighed. Uklarhed, som kunden selv har bidraget til, tæller ikke med.

4. Delvis ophævelse skal aftales. Er hæveadgangen formuleret som en ret til at ophæve kontrakten, kan enkeltrettigheder – brugsret, licens, adgang til data – ikke ophæves isoleret, jf. **BS-51216/2022-SHR m.fl.**

5. Tabsopgørelsen er sagens reelle slagmark. Dokumenteret negativ kontraktinteresse gennemføres fuldt ud (**H-94-08**: 31,9 mio. kr.), mens skønspregede tabsberegninger skæres ned til en brøkdel (- **BS-51216/2022-SHR m.fl.**: 3 mio. kr. af 49,6 mio. kr.; **H-23-05**: 250.000 € af 1.117.581 €).

6. Ansvarsbegrænsninger holder mellem professionelle – indtil misligholdelsen forlader kontraktens rammer. [Aftalelovens § 36](#) anvendes tilbageholdende mellem erhvervsdrivende (**BS-46631/2023-OLR**, **BS-24164/2023-OLR**), men bruges aktivt på konventionalbod (**H-66-05**) og på finansieringskonstruktioner med ekstremt misforhold (**Sag 109/2011**).

7. Rettigheder og exit skal reguleres udtrykkeligt. Ophavsretten følger ophavsmanden, medmindre [ophavsretslovens § 59](#) er opfyldt, og bevisbyrden derfor påhviler arbejds- eller hvervgiveren (- **BS-17826/2022-SHR**). Betaling giver brugsret, ikke ejendomsret. Adgang til data og kildekode ved ophør skal fremgå af aftalen – også fordi selv velformulerede krav om genaktivering af adgang kan blive afvist som for uklare (**BS-2394/2024-SHR**).

Endelig gælder som praktisk forbehold, at de fleste store danske it-leverancetvister afgøres ved fortrolig voldgift. Den offentligt tilgængelige praksis er derfor ikke repræsentativ for områdets fulde volumen, og standardkontrakterne – statens K-kontrakter, kontrakten for agil softwareudvikling og branchens almindelige betingelser – udgør i praksis en selvstændig og tungtvejende fortolkningsfaktor, hvis afvigelser efter omstændighederne kan censureres efter [aftalelovens § 36](#).

LOV	Aftaleloven § 36	Ophavsretsloven § 59	
PRAKSIS	Højesteret · Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi		12.04.2013
	Landsretten · Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse		18.03.2025

Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	21.02.2025
Sø- og Handelsretten · Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde	07.02.2025
Sø- og Handelsretten · Sag om ophavsret til klokkespilsprogrammer – Udviklet før og under ansættelse	18.11.2024
Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud vedrørende krænkelse af rettigheder til softwareplatform (Bio+)	17.04.2024
Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget ophævelse af IT-kontrakt vedrørende Forsvarets DACCIS-system	10.09.2010
Sø- og Handelsretten · Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	01.12.2008
Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af ansættelsesforbud i IT-konsulentbranchen efter virksomhedsoverdragelse	28.07.2006

REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

Aftaleloven § 36	stk. 1-2	Forbrugeraftaleloven § 28	stk. 1
Købeloven § 4a	stk. 3	Købeloven § 21	stk. 1-3
Købeloven § 25		Købeloven § 75b	
Købeloven § 78b	stk. 1-2	Ophavsretsloven § 59	

MATERIALE Citerede afgørelser

41 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

12.04.2013	Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi	109-2011
24.10.2008	Højesterets dom om uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt og erstatning for driftstab	4845-5840

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

1

18.12.2025	Krav om udlevering af software-kildekode til skattekontrol udgør en teknisk forskrift i henhold til direktiv 2015/1535	C-353/24
------------	--	----------

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

3

18.03.2025	Virksomhed frifundet for betaling for social media-abonnement på grund af leverandørens væsentlige misligholdelse	9809-11467
21.02.2025	Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	10244-12026
08.10.2024	Køge Svømmeklub vinder ankesag mod Grenkeleasing: Status som forbruger sikrede opsigelsesret	9512-11078

SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET

16

13.01.2026	Dom om ulovlige gebyrer ved opsigelse af elaftaler - Forbrugerombudsmanden mod Velkommen A/S	
10.04.2025	Afvisning af midlertidigt forbud og påbud i softwarekonflikt grundet upræcise påstande	BS-55788/2024-SHR
07.02.2025	Strid om brugerdata og IT-rettigheder efter ophør af mangeårigt forsikringssamarbejde	BS-51216/2022-SHR, BS-51220/2022-SHR, BS-51218/2022-SHR, BS-26811/2023-SHR
18.11.2024	Sag om ophavsret til klokkespilsprogrammer – Udviklet før og under ansættelse	BS-17826/2022-SHR
17.04.2024	Midlertidigt forbud vedrørende krænkelse af rettigheder til softwareplatform (Bio+)	BS-2394/2024-SHR
22.02.2024	Berettiget ophævelse af konsulentaftale grundet skade på omdømme i bunker trader-branchen	BS-8688/2022-SHR
06.10.2023	Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende overtrædelse af lov om forretningshemmeligheder og markedsføringsloven i forbindelse med salg og markedsføring af service- og vedligeholdelsesaftaler for software.	BS-21360/2022-SHR
07.04.2017	Tvist om ophavsret til GIS-applikation og tegnestandarder til ledningsregistrering	V-9-15
10.09.2010	Sag om uberettiget ophævelse af IT-kontrakt vedrørende Forsvarets DACCIS-system	H-94-08
01.12.2008	Sag om ophævelse af kontrakt om levering af interiør til tog på grund af forsinkelse og mangler	H-23-05
21.08.2007	Sag om ophavsret til softwareprogrammet MediBOX og krav om royalty	V 37/05
21.06.2007	Mangelfuld undervisning i regnskabsprogram – Egen skyld medfører bortfald af erstatningsansvar	H-112-05
20.12.2006	Sag om berettigelsen af ophævelse af aftaler om levering af internetforbindelser grundet påstået misligholdelse	H-34-04
28.07.2006	Overtrædelse af ansættelsesforbud i IT-konsulentbranchen efter virksomhedsoverdragelse	H-66-05
14.04.2005	Sag om kontraktforpligtelse: Nordic Computer A/S mod BCP A/S vedrørende vedligeholdelsesaftale	H-27-04
17.02.2003	Erstatningsansvar for IT-hærværk og sletning af data i konkursramte virksomheder	P-0012-00
BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS		2
16.01.2023	Sag om uberettiget ophævelse af kontrakt om hjemmepleje	5605-6705
07.02.2011	Sag om honorar for hjemmesideudvikling	3436-4095
KLAGENÆVNET FOR UDBUD · NÆVN / KLAGEINSTANS		8
24.01.2025	Klage over tildeling af IT-driftskontrakt efter vindende tilbudsgivers omstrukturering afvist	23/06414
21.06.2022	Direkte tildeling af IT-kontrakt på grund af tekniske årsager var uberettiget, men kontrakten blev ikke erklæret uden virkning	21/10232

15.10.2021	Ændring af mindstekrav under udbudsproces førte til opsættende virkning	21/10576
10.02.2021	Erstatning for tabt fortjeneste efter ulovlig tildeling af kontrakt	20/05568
23.06.2020	Ændring af kontrakt om IT-system til vagtplanlægning udgjorde ikke en ulovlig direkte tildeling	20/00982
23.06.2015	Afvisning af tilbud og mangelfuld begrundelse i SKATs IT-udbud	2014-8323
13.08.2014	Afslag på opsættende virkning i sag om IT-udbud grundet manglende bevis for utilbørlig fordel til eksisterende leverandør	2014-0038026
16.08.2011	Afvisning af klage over udbud af IT-løsning efter ændring af udbudsform	2010-0022970

FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 6

04.12.2018	Ophævelse af køb af iPhone 8 Plus efter manglende afhjælpning af softwarefejl	18/11728
07.10.2014	Manglende skrue og defekt gevind i computer – spørgsmål om berettigelse til ophævelse af køb og fradrag for brug	13/12569
28.10.2010	Mangelfuld oplysning ved køb af satellitboks og abonnement	01-09-6375
17.10.2006	Ophævelse af køb af mobiltelefon og abonnement grundet mangel	2006-4051/7-849
31.12.2003	Manglende vejledning om softwareinstallation ved skift til ADSL-forbindelse	2002-4054-7-168
31.12.2002	Manglende installations-cd udgjorde en mangel	2002-4031/7-2150

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

19.12.2023	Streamingtjeneste tilsidesatte krav om nem online opsigelse af abonnementer	
18.10.2022	Manglende oplysning om dataindsamling og urimelige vilkår i løbehjulsudlejningsapps	
13.02.2009	Automatisk fornyelse af abonnement med ny bindingsperiode er i strid med Forbrugeraftaleloven	

FORARBEJDE Betænkninger

3 referencer

Udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver

nr. 1227 · 1991 · Finansministeriet

Betænkning om revision af ophavsretslovens kapitel 3

nr. 1480 · 2006 · Kulturministeriet

Delbetænkning IV fra EDB-Samordningsudvalget om forvaltningens konsulent- og planlægningsfunktioner samt edb-efteruddannelse og om samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata

nr. 867 · 1979 · Finansministeriet